

דו"ח

צוות הבדיקה בנושא

האזנות סתר

ניסן התשס"ה

אפריל 2005

תוכן עניינים

א. רקע

עמ' 3

ב. מטרות הצוות

עמ' 3

ג. דיוני הועדה

עמ' 5

ד. חוק האזנת סתר – הפסיקה והאיזונים הדרושים עמ' 5

ה. נושאים שבאו לבחינת הצוות עמ' 7

1. התגבשות הצורך בפנייה לבית המשפט להוצאת צו האזנת סתר ותיעוד

התהליך

עמ' 7

2. פרטי הבקשה להאזנת סתר ונימוקיה עמ' 9

3. ההליך בבית המשפט עמ'

10

עמ'	4. ביצוע ההיתר, תמלול ותמצות	12
עמ'	5. שמירת חומר ההאזנה ותיעודו	13
עמ' 13	6. היקפה של "הפקה מודיעינית" של חומר האזנת סתר	
	7. הצורך בקבלת היתר האזנת סתר לגבי שיחות טלפון הנערכות "ברשות הרבים" כהגדרתה בחוק האזנת סתר	15
עמ' 16	8. האזנה לשיחות של בעלי מקצוע ששיחותיהם עשויות להיות חסויות	
	א. עורך דין – לקוח	עמ' 16
עמ'	ב. שיחות אקראי בין גורם מואזן לעיתונאי	20
עמ'	9. האזנה בצירוף תיעוד חזותי (צילום וידאו)	22
עמ'	10. השגת יעדן של ההאזנות	23
עמ'	11. דיווח ליועץ המשפטי לממשלה	25
	ו. סיכום	עמ' 26
עמ'	ז. תמצית המלצות הצוות	27
עמ' 29	נספח – תיקונים מוצעים לחוק האזנת סתר	

א. רקע

בעקבות בחינתו של היועץ המשפטי לממשלה הקודם, מר אליקים רובינשטיין, את תיק מח"ש 2403/02 בפרשת האזנות הסתר ביאחב"ל שנפתח נגד ניצב משה מזרחי (להלן - פרשת מזרחי), החליט היועץ המשפטי לממשלה על הקמת צוות לצורך הפקת לקחים, בעקבות הממצאים שעלו מחקירת פרשת מזרחי, ולשם בחינת הצורך בשינוי חקיקה או נהלים בנושא האזנות סתר. וזה הרכב הצוות שמונה על ידי היועץ המשפטי לממשלה ביום 31.12.03:

- גב' לבנת משיח, משנה ליועץ המשפטי לממשלה (תפקידים מיוחדים) העומדת בראש הצוות;
- הגב' חנה קלר, היועצת המשפטית, המשרד לביטחון פנים;
- מר משה שילה, מנהל תחום עררים בפרקליטות המדינה. לאחר מינויו של מר שילה לתפקיד סגן המנהל הכללי של משרד המשפטים, החליפה אותו גב' אפרת ברזילי, מנהלת המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה;
- גב' דלית דרור, ראש תחום (משפט ציבורי), משרד המשפטים;
- גב' זמירה גולדנר, מנהלת מחלקה מחוזית בפרקליטות מחוז המרכז, אליה הצטרף לאחר מכן מר רפאל לוי, מנהל מחלקה מחוזית (ערעורים) מפרקליטות מחוז תל-אביב (פלילי);
- תנ"צ מאיר בוקובזה, סגן ראש אמ"ן, משטרת ישראל, אליו הצטרפו רפ"ק אבירם כהן, קצין האזנות סתר ארצי ורפ"ק אילנה חן, עוזרת משפטית לראש אמ"ן; לימים החליף את תנ"צ מאיר בוקובזה תנ"צ דוד מנצור אשר מונה לתפקיד ראש חטיבת המודיעין, ואת רפ"ק אבירם כהן החליפה פקד אנה בן מרדכי שמונתה כקצינת האזנות סתר ארצית במקומו;
- תנ"צ מרגלית קרופרו, ראש מח"ק, משטרת ישראל, אליה הצטרף פקד יואב תלם, עוזר לעניינים משפטיים לראש אגף חקירות ומודיעין, משטרת ישראל;
- רפ"ק אלעזר כהנא, מהלשכה המשפטית, משטרת ישראל.

ב. מטרות הצוות

מטרת הצוות פורטה במסמך הסיכום שחיבר היועץ המשפטי לממשלה לתיק מח"ש בפרשת מזרחי. מעבר לצורך בהפקת לקחים מאותה חקירה ובחינת הצורך בשינויי חקיקה או נהלים, התבקש הצוות לדון, בין היתר, בנושאים הבאים:

1. הצורך במערכי בקרה נוספים בעת הגשת בקשות לצווי האזנת סתר, באופן כללי או בהתאם להנחיות ספציפיות ותוך התחשבות גם במשך זמן ההאזנה.
2. העמדה על ההבדל בין "תמלול" ל"תקצור", לצורך פעילותם של מכלול הגורמים העוסקים בצווי האזנות סתר - בתי המשפט, הפרקליטות והמשטרה.
3. הבהרה בנהלים לגבי היקפה של "הפקה מודיעינית".
4. המידע אותו חובה להביא בפני בית משפט בעת דיון בבקשה למתן האזנת סתר או בחידוש תקפו של צו כזה.
5. הצורך בהנחיות באשר למשמעותה האופרטיבית של הגבלה על תמלול "בנושא החקירה" או בהעדר הגבלה.
6. משמעותו, אם בכלל, של צו שניתן ללא הגבלה לגבי האזנות שנקלטו קודם לכן בתקופה בה היתה הגבלה בצו.
7. שאלת הצורך בקבלת היתר האזנת סתר לגבי שיחות טלפון הנערכות ב"רשות הרבים" כהגדרתה בחוק האזנת סתר.
8. בחינת דרכים ליישום הוראות חוק האזנת סתר בנוגע לאיסור האזנות לשיחות עליהן חל חסיון עו"ד - לקוח.
9. השאלה האם יש צורך בקביעת נוהל מיוחד לגבי שיחות אקראי בין גורם מואזן לעיתונאי (בהתחשב באמור בב"ש 298/86 ציטרין נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין).

מדיוני הצוות עלו נושאים נוספים שלדעת חברי הצוות יש צורך לתת עליהם את הדעת, כגון: ביצוע האזנות בצירוף צילום וידאו, או הטיפול במידעים נלווים הנאספים אגב ביצוע האזנות סתר כתוצאה מההתפתחות הטכנולוגית, כגון נתוני איכון.

מעבר לכך מערך האזנות הסתר במשטרה היה בשנים האחרונות לנושא הביקורת הפנימית של המשרד לביטחון הפנים ושל מבקר המדינה. הדו"ח האחרון של מבקר המדינה מס' 54ב' אשר פורסם ביום 5.5.2004

הקדיש פרק לנושא האזנות סתר המשקף ביקורת שערך במשטרה לגבי האזנות סתר שבוצעו בשנת 2001.

הביקורת האמורה התמקדה בעיקר בנושאים הבאים: השגת יעדן של ההאזנות, תמלול השיחות שהוקלטו בהן, בחינת השיקולים להגשת בקשות לביצוע האזנות סתר, ניהול תיקי האזנות סתר והבקרה על ביצוע האזנות.

ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה, (להלן – ועדת השרים) אשר דנה בדו"ח המבקר בנושא האזנות סתר, הטילה על הצוות לדון גם בהערות מבקר המדינה בנושא.

ביום 19.8.04 הוגש לוועדת השרים דו"ח ביניים, שהתייחס לנושאים שהצוות בחן ונתן עליהם את הדעת עד חודש אוגוסט 2004 אשר כלל המלצות בנושאים אלה: התגבשות הצורך בפנייה לבית המשפט להוצאת צו האזנת סתר, פרטי הבקשה ונימוקה, התהליך בבית המשפט, ביצוע ההיתר (תמלול ותמצות השיחות), שמירת חומר ההאזנה ותיעודו, ודרכי בקרה.

ג. דיוני הוועדה

הצוות קיים 26 ישיבות. במסגרת דיוניו שמע הצוות על דרך פעולתו של מערך האזנות הסתר במשטרת ישראל מפי רפ"ק אבירם כהן קצין האזנות הסתר הארצי, על הביקורת שנערכה ע"י נצ"מ חנה אייל מלשכת מבקר המשרד לביטחון הפנים בסוף שנת 2001 ותחילת שנת 2002 וקיבל לעיונו את דו"ח הביקורת האמור. כמו כן עיין הצוות בדו"ח מבקר המדינה המוזכר לעיל.

הצוות הזמין לישיבותיו מספר ראשי יחידות האזנת סתר ועובדיהן כדי לשמוע על דרך פעולתם והקשיים שבהם הם נתקלים במילוי תפקידם. מבין אלה הופיעו לפני הצוות תנ"צ מירי גולן, ראש יאח"ה, ראש מפלג מודיעין ורמ"ח הערכה ביאח"ה, סגן מפקד ימ"ר תל-אביב, רמ"ח הערכה ורמ"ח האזנות סתר בימ"ר מרכז. הצוות אף ביקר ביחידת האזנת הסתר שבמחוז ירושלים כדי להתרשם מהדברים במקום.

בעקבות הביקורות השונות שנערכו במערך האזנות הסתר במשטרה, שוקדת משטרת ישראל מזה תקופה ארוכה על כתיבה מחדש של הנהלים הנוגעים להאזנות סתר שיחליפו וירחיבו את יריעת הנושאים המוסדרים בהם. הצוות הקדיש מספר ישיבות לבחינת הנהלים, שהכנתם כבר הסתיימה, לשם שיפורם ולשם תיקון הליקויים שעלו מסיכום החקירה בפרשת מזרחי ומהביקורות שנערכו.

על רקע כל אלה התקיימו דיוני הצוות, וגובשו המלצותיו כמפורט להלן.

ד. חוק האזנת סתר - הפסיקה והאיזונים הדרושים

חוק האזנת סתר התשל"ט-1979 (להלן - חוק האזנת סתר) אוסר ככלל על האזנת סתר ועל שימוש בידעיה או בתוכנה של שיחה שהושגו על-ידי האזנת סתר. האזנת סתר לשיחותיו של אדם ללא ידיעתו פוגעת בזכותו לפרטיות. יחד עם זאת מתיר החוק בתנאים מסויימים לרשות בטחון להאזין האזנת סתר, כשהדבר דרוש לגילוי, לחקירה או למניעה של עבירות מסוג פשע, או לגילוי או לתפיסה של עבריינים שעברו עבירות כאמור. מאחר שמדובר בפגיעה של ממש בזכות לפרטיות, שהיא זכות יסוד חוקתית מוגנת, חייבת להיות הקפדה יתרה על הסבירות והמידתיות בהן נעשה השימוש בסמכויות חודרניות אלה, ובכלל זה צמצום הפגיעה ככל האפשר, ע"י השימוש באמצעים פוגעניים פחות¹

בהאזנת סתר למניעת עבירות ולגילוי עבריינים, ההיתר ניתן על-ידי נשיא בית המשפט המחוזי או סגן נשיא שהסמיכו הנשיא לעניין זה, לפי בקשתו של קצין משטרה מוסמך, על-פי טופס שנקבע בתקנות (סעיף 6 לחוק). בהיתר מתוארים זהות האדם או זהות הקו או המיתקן, מקום השיחות או סוגן, וכן דרכי ההאזנה.² ההיתר ניתן לתקופת זמן שלא תעלה על שלושה חודשים, בכפוף לאפשרות חידוש ההיתר מפעם לפעם. היתר ההאזנה חייב להיות בכתב, בהתאם לטופס שבתקנות. לפי הפסיקה על הבקשה להיתר האזנה להתבסס על מידע, המראה כי אכן יש צורך אמיתי בנקיטה באמצעי מרחיק לכת זה מבחינת הפגיעה בצנעת הפרט כדי למנוע עבירות או לגלות עבריינים, וזאת בהתייחס בין השאר לחומרת העבירה. יש להקפיד על עריכת דיון כהלכה, לרבות עריכת פרוטוקול ומתן נימוקים להחלטה.³

במקרים דחופים רשאי המפקח ל"לאשר האזנת סתר שאיננה סובלת דיחוי ואין סיפק לקבל עליה היתר, למשך 48 שעות, ועליו להודיע על כך מיידית ליועץ המשפטי לממשלה, אשר רשאי לבטל את ההיתר (סעיף 7 לחוק). האזנת סתר לשיחה ברשות הרבים איננה טעונה היתר, כשבכלל "רשות הרבים" גם מקום שבו מוחזק אותה שעה עצור או אסיר (סעיף 8 לחוק).⁴ מידי חודש על המפקח ל"להגיש ליועץ המשפטי לממשלה דו"ח על ההיתרים שניתנו ותנאיהם, ומידי שנה על השר לבטחון הפנים להגיש דו"ח לועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, על מספר הבקשות ומספר ההיתרים שניתנו, מספר האנשים וכמות קוי ומתקני הבזק אליהם הותרה האזנה.

האזנת סתר לשיחה שעדות עליה חסויה לפי פקודת הראיות - דהיינו שיחה תוך מתן השירות המקצועי של עורך-דין, רופא, פסיכולוג, עובד סוציאלי וכהן דת (לגבי וידוי שגילוי אסור לפי דיני הדת) - היא ככלל אסורה (סעיף 9 לחוק).⁵ בעקבות תיקון החוק מ-1995 ניתן כיום לבקש, באישור היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט המדינה, היתר האזנה, אם יש יסוד לחשד שנותן השירות המקצועי, מעורב בעבירות חמורות במיוחד הנמנות בחוק, וההאזנה במקרה זה תהא על דרך הקלטה בלבד, בכפוף

¹ ע"פ 1668/98 היועץ המשפטי לממשלה נ. נשיא ביהמ"ש המחוזי בירושלים, פד"י נו(1) 625.

² היתר הניתן לפי שם המואזן אינו מתיר האזנה לכל המשוחחים באותו קו (ע"פ 1302/92 מדינת ישראל נ. נחמיאס ואח' פ"ד מט(3) 309.

³ ע"פ 2286/91 מדינת ישראל נ. אילוז פ"ד מה(4) 289.

⁴ המבחן למונח "רשות הרבים" היא רחב-ר' ע"פ 949/80 שוהמי ואח' נ. מדינת ישראל פ"ד לה(4) 63.

⁵ הפסיקה בעבר לא איפשרה האזנה באופן מוחלט, בשל העדר היכולת להפריד בין השיחות השייכות לשירות המקצועי לבין שיחות אחרות (עזה"ס 1/81 מדינת ישראל נ. פלוני, פד"י לו(1) 614.

להחלטה אחרת של בית המשפט, כך שהחומר יועבר לעיון השופט שנתן את ההיתר, והוא יוכל להאזין לו, למיין אותו ולהורות על אופן הטיפול בו (סעיף 9א לחוק).

על-מנת לעמוד על מילוי כל הוראות החוק על-ידי רשויות האכיפה, קובע החוק כלל של אי קבילות לגבי דברים שנקלטו בדרך של האזנת סתר בניגוד לחוק, למעט בהליך פלילי בשל עבירה לפי חוק האזנת סתר עצמו, ולמעט מקרים מיוחדים בהליך פלילי בשל פשע חמור, אם ביהמ"ש שוכנע כי בנסיבות העניין הצורך להגיע לחקר האמת עדיף על הצורך להגן על הפרטיות⁶. לגבי האזנות שלא כדין על-ידי המשטרה, כלל אי הקבילות חמור עוד יותר, והחריג לו חל רק אם ההאזנה נעשתה בטעות בתום לב, תוך שימוש מדומה בהרשאה חוקית. לעומת-זאת דברים שנקלטו בהאזנת סתר כדין, יהיו קבילים כראיה בהליך פלילי להוכחת כל עבירה (סעיף 13(ג) לחוק).

לפיכך בחן הצוות את דרכי הפעולה הקיימות בנושא האזנות סתר והליקויים והביקורת שמצאו את ביטויים במסמכים שהובאו לעיונו, בשים לב לאיזון המתחייב בין הצורך להעמיד לרשות המשטרה כלי יעיל לגילוי ולמניעת עבירות חמורות או מתוחכמות, לבין המגבלות שיש להציב על שימוש בכלי זה נוכח אופיו הפולשני, הפוגע בסוד שיחו של האדם, אשר נמנה עם זכויות היסוד החוקתיות.

ה. נושאים שבאו לבחינת הצוות:

1. התגבשות הצורך בפנייה לבית המשפט להוצאת צו האזנת סתר ותיעוד התהליך

בפני חברי הצוות תואר ההליך המוביל להחלטה בדבר השימוש בהאזנת סתר כתהליך בו לוקחים חלק מכלול רחב של גורמים משטריים ממערך החקירות והמודיעין. במסגרת זו נעשית הערכה באשר לסיכוי שהאזנת סתר תניב תוצאות לגילוי עבירות או לסיכולן וזאת על בסיס מידע שנאסף ומנותח על ידי אותם גורמים, ובהתחשב בהצדקת ההאזנה מול הפגיעה בפרטיות. נמתחה ביקורת הן על ידי מבקר המדינה והן על-ידי מבקר המשרד לביטחון הפנים על העדר התיעוד של תהליך כאמור.

⁶ מדובר בביהמ"ש הדן את הנאשם בפלילים. ר' בג"צ 220/98 האני עבדל נ. היועץ המשפטי לממשלה פד"י נב(1) 231.

מבקר המדינה ציין שתיעוד הדיון המבסס החלטה לפנות לבית המשפט לשם קבלת צו האזנת סתר נועד להבטיח את קיום מטרת החוק והאיזון בין הזכויות שבבסיסו; דהיינו, הצורך בשקילת הצורך בהאזנה מול מידת הפגיעה בפרטיות הכרוכה בה. הביקורת הפנימית של המשרד לביטחון הפנים הצביעה על כך שהתיעוד האמור יאפשר בקרה על התהליך כולו. בנושא התיעוד נתנו ביטוי חברי הצוות בדיוניהם לשיקולים לכאן ולכאן. המשטרה הדגישה כי אין לחייב קצין בדרגת נצ"מ ומעלה לתעד בכתב את תהליך קבלת ההחלטה כשם שלא קיימת חובה לתעד קבלת החלטות מינהליות אחרות שאינן נופלות בחשיבותן מהחלטה זו, כגון הארכת מעצר או בקשת צו חיפוש. יתרה מזו ההחלטה מובאת לביקורת שיפוטית בדרג בכיר של נשיא בית משפט מחוזי. זו החלטה המבוססת על הערכות ועל שיקולים מורכבים ורבים, ודרישת התיעוד תגרום לסרבול ותפגע בתהליך איסוף הראיות. מנגד יש בדרישת התיעוד כדי לסגל תהליכי עבודה מסודרים, הדבר מבטיח שקיפות ומאפשר קיום בקרה על התהליך מעבר לבקרה הנערכת על ידי בית המשפט בבואו לבחון את הבקשה למתן צו האזנת סתר.

בסופו של דבר, במגמה לתת ביטוי לכל אלה, סוכם לעגן את השיקולים שעל הגורמים לשקול בתהליך זה באופן מפורש ומפורט בנהלים החדשים שחוברו.

בהתאם לכך מורה עתה הנוהל כי בטרם יקבל הקצין המוסמך החלטה על הגשת בקשה להאזנת סתר, הוא ישקול את הצורך בביצוע ההאזנה מול הפגיעה הצפויה בפרטיות המואזן וסביבתו עקב ביצוע ההאזנה וזאת בשים לב לכל אלה:

- **חומרת העבירה המבטאת את העניין הציבורי שבגילוייה או במניעתה והנזק והסיכון שהיא יוצרת לציבור;**
- **הסיכוי לאיסוף מידע רלוונטי באמצעות ההאזנה;**
- **עוצמת החשד והתשתית הראייתית אשר יצדיקו האזנת סתר;**
- **מידת הקשר בין המואזן לבין העבירה;**
- **מידת הפגיעה הצפויה במי שאינו חשוד;**
- **משך ההאזנה הדרוש.**

את כל אלה יש לשקול במגמה למזער ככל האפשר את הפגיעה בפרטיות.

על כך יש להוסיף כי השיקולים שעמדו לפני הקצין המוסמך לשם מתן החלטתו יבואו לידי ביטוי בנימוקי הבקשה להיתר המוגשים לבית המשפט, דבר שיאפשר לבחון בדיעבד את הפעלת שיקול הדעת. כמו כן תהיה חובת תיעוד הדיון בבית המשפט ורישום החומר המוגש לשופט.

מעבר לשיקולים שיש לשקול לקראת בקשה להאזנת סתר התייחס הצוות לסוגיית הדרג שעוסק בסוגיית במשטרה כדי לתת ביטוי לרמת האחריות הדרושה בהחלטות אלה. החוק קבע כי הסמכות להחליט על הגשת בקשה להאזנת סתר מסורה לקצין בדרגת ניצב משנה ומעלה שהסמך המפקח הכללי של המשטרה. בפועל הוסמכו לעניין זה ביחידות הארציות ראשי היחידות וסגניהם וראשי הזרועות, וביחידות המחוזיות מפקדי המחוז וסגניהם, ראשי הימ"רים וקציני אח"ק מחוזיים. נוסף על כך הוסמכו במטה הארצי של המשטרה ראש אמ"ן, ראש אח"ק וסגניהם וראש מחלקת איסוף באמ"ן. הדיונים לצורך קבלת החלטה בנושא נערכים ברמה של ראש ימ"ר או ראש יחידה ארצית והצוות סבר כי יש בכך כדי להבטיח דרך בקרה ראויה על התהליך.

ואולם כשמדובר בהאזנות המשתרעות על פני תקופות ארוכות, ונדרשת פנייה לבית המשפט כדי להאריך את תקופת הצו מעבר ל-6 חודשים, סבר הצוות כי העניין דורש בקרה נוספת. מוצע כי בקרה כזו תיעשה ע"י הדרג המקצועי הבכיר, לאחר התייעצות עם גורם משפטי. לפיכך מוצע כי בקשה להארכת היתר להאזנת סתר מעבר ל-6 חודשים תהיה טעונה אישור של ראש האגף לחקירות ומודיעין במטה הארצי של המשטרה שינתן לאחר התייעצות עם עוזרו לעניינים משפטיים. אם נדרשת הארכת ההיתר מעבר לשנה, מוצע כי גורם הבקרה בעניין יהיה מחוץ למשטרה ופנייה לבית המשפט לצורך הארכת היתר ההאזנה בנסיבות אלה לא תיעשה מבלי שפרקליט מחוז או גורם בכיר אחר בפרקליטות המדינה כגון משנה לפרקליט המדינה או מנהל המחלקה הפלילית אישר זאת.

הטעם לכך הוא שבהאזנות אלה החורגות מגדר הרגיל יש מידת פגיעה בפרטיות המחייבת מצד אחד התערבות הדרג הבכיר ביותר של המערך המופקד על הפעלת אמצעי זה, ומצד שני ביקורת של גורם חיצוני למערך החקירות והמודיעין שהוא בעל רקע משפטי.

2. פרטי הבקשה להאזנת סתר ונימוקה

על פי הוראות החוק [סעיף 6(ד)] ההיתר יתאר את זהות האדם אשר ההאזנה לשיחותיו הותרה או את זהות הקו או המתקן המשמשים או המיועדים לשמש לקליטה, להעברה או לשידור של בזק ואשר ההאזנה אליהם הותרה ומקום השיחות או סוגן, הכל אם הם ידועים מראש. את ההוראות האלה משלימות תקנות בתי המשפט (סדרי דין לעניין האזנת סתר), התשמ"ה-1985, בהן נקבע טופס להגשת בקשה לבית המשפט. בטופס האמור צויין כי יש לפרט את שם האדם ופרטיו המזהים העיקריים, במידה שהם ידועים, או פרטי מידע על המקום שבו מותקן הטלפון, או המקום שלגביו מתבקשת ההאזנה, אף אם לא ידוע מראש מי החשוד אשר לשיחותיו מתבקשת ההאזנה.

בהנחיות שניתנו בזמנו באמ"ן נקבע כי אם מבקשים צו לקו טלפון, להבדיל מבקשת האזנה לשיחות של אדם מסוים, יש לנמק היטב בפני בית המשפט מדוע לא ניתן היה להגביל את ההאזנה לשיחותיו של אדם מסוים. יתרה מזו, גם כאשר המשטרה מבקשת להאזין לאדם מסויים היא מוסיפה בבקשה באופן גורף "ולאחרים", דבר שיש בו כדי לאיין את המגבלה שהיתה קבועה מראש.

הצוות בחן את דרכי הפעולה של המשטרה בביצוע האזנות סתר, לרבות המגבלות הטכנולוגיות הקיימות כעת במערכת המופעלת לצורך ביצוע האזנות סתר, והגיע למסקנות אלה:

לבקשת הצו יצורפו נימוקים מלאים ומפורטים, המתבססים על מידע שברשות המשטרה, לרבות מידע מודיעיני אשר יוצג בפני השופט, והכוללים את הערכת המשטרה לגבי הסיכויים כי ההאזנה תניב מידע חיוני. כמו כן יפורטו השיקולים שבבסיס הבקשה לרבות הצורך להאזין לאדם מסויים אם הוא ידוע או לקו טלפון.

מאחר שעל בסיס תשתית המידע שברשות המשטרה רוב ההאזנות הדרושות הן לקו טלפון, ונוכח המגבלות הטכנולוגיות שכתוצאה מהן האזנה לקו משמעה קליטת כל השיחות הנעשות באותו קו, תתייחס הבקשה למגבלות בתמלול השיחות הנקלטות במגמה לצמצם את הפגיעה בפרטיות ככל האפשר, כך שיתומללו אך ורק השיחות הנוגעות לנושא החקירה ולחשוד (לנושא התמלול נתייחס בפירוט בהמשך).

בכל הנוגע לעבירה העומדת ביסוד הגשת הבקשה להאזנת סתר, מובן שהיא חייבת להיות עבירת פשע כדרישת החוק. הובהר שיש לרשום בבקשה את העבירה או העבירות בקשר אליהן מוגשת הבקשה, וככלל אין לנקוט בלשון כללית "ועבירות נוספות". רישום כללי מסוג זה מחייב לפרט בבקשה את הטעם לכך, כגון כאשר הבקשה מוגשת לגבי אדם החשוד כבעל תפקיד בארגון פשיעה העוסק במגוון רחב של פעילות עבריינית ויש קושי בזמן הגשת הבקשה לצפות את היקף העבירות אליו מכוון הצו.

בצד כל זאת, יש לזכור כי מהוראות סעיף 13 (ג) לחוק הקובע כי "דברים שנקלטו כדין בדרך של האזנת סתר יהיו קבילים כראייה בהליך פלילי להוכחת כל עבירה" עולה כי ניתן לעשות שימוש בחומר נוסף שנקלט בהאזנה הנעשית כדין לצורך הוכחת כל עבירה, לרבות עבירה שאינה פשע.

3. ההליך בבית המשפט

בביקורת הפנימית של המשרד לביטחון הפנים הוער כי בשנת 2002 התקיים דיון בלתי פורמאלי בפני נשיא בית המשפט במספר בלתי ידוע של בקשות, אשר לא נרשמו במזכירות בית המשפט ושלגביהן הציע בית המשפט למשטרה לחזור בה מהן. אותן בקשות ככלל לא נשמרו בדרך כלשהי (למעט ביאח"ה), הן לא הועברו לאמ"ן וכן לא הופיעו בדו"ח הסטטיסטי השנתי המוגש לכנסת.

הצוות קיבל את עמדת הביקורת בנושא זה, והוחלט כי יש לחדול לחלוטין מפרוצדורה זו ולהקפיד על קיום ותיעוד ההליכים בבית המשפט במלואם בהתאם לתקנות בתי המשפט שעניינן סדרי הדין בהאזנות סתר.

בתקופה בה התחיל הצוות את עבודתו הייתה מונחת כבר על שולחן ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת בקשה לאישור תיקונים לאותן תקנות. במקביל גם הגישה הסנגוריה הציבורית הצעות לתיקוני חקיקה לשם שיפור ההליכים בבקשות האזנות סתר.

הצוות הקדיש מספר ישיבות לבחינת ההליכים הראויים שלדעתו יש צורך לעגנם בתקנות. מגמת התיקונים לתקנות היא להבטיח כי מירב המידע שברשות המשטרה, המבסס את הבקשה, יובא בפני בית המשפט, כדי שזה יוכל להפעיל את השיקולים שהוא נדרש לשקול על-פי החוק ולאזן בין האינטרסים של מניעת פגיעה בפרטיות אל מול הצורך בחשיפת תופעות עברייניות חמורות.

כמו כן, על הפרוצדורה שתקבע להבטיח אפשרות של בקרה הולמת על התרת השימוש בכלי ההאזנה, ולהגביר את שקיפות התהליך, מבלי לחשוף מצד שני מה שצריך להישאר חסוי כדי שלא לסכל את פעילות המשטרה.

יש לתת ביטוי לשתי מגמות: לדאוג לתיעוד מלא של הדיון לשם קיום הבקרה, תוך הבטחת חסיון החומר המוצג לפני בית המשפט, ומצד שני יש צורך למצוא דרך לעגן הסדרים שלא יקפחו את זכויות ההגנה, אם בעתיד יישמש חומר ההאזנה בהליך פלילי. חברי הצוות התלבטו רבות באשר לדרך המתאימה לגשר בין מגמות אלה, והמסקנות העולות מהדיונים בסוגיה זו הן שיש מקום להכניס תיקונים בתקנות האזנות סתר (בקשה להיתר האזנה) כלהלן:

- **בטופס המופיע בתוספת לתקנות, שהוא טופס הבקשה המוגשת לבית המשפט, יפורטו ביתר הרחבה נימוקי הבקשה אשר יציגו את התשתית העובדתית המבססת את הבקשה;**
- **כמו כן, כדי שתהיה בפני בית המשפט תמונה מלאה, במקרה של בקשה להארכת היתר להאזנות סתר, יפורטו כל הבקשות שקדמו לה והחלטות בית המשפט בעניינן. במהלך דיון מסוג זה יש מקום להציג לפני בית המשפט את תוצאותיהן של ההאזנות הקודמות;**
- **ינוהל פרוטוקול על-ידי בית המשפט אשר יתעד את הדיון, בו יצוינו המסמכים שהוצגו לפני בית המשפט אשר יסומנו ויוחזרו למשטרה; הדיונים יתנהלו בדלתיים סגורות, כך**

שלא ניתן יהיה לפרסם פרטים מהדיון שלא בהיתר בית המשפט ולאחר שעמדת המשטרה נשמעה;

- בגוף התקנות ייקבע כי המסמכים שהוצגו בפני בית המשפט יצוינו ברשימת החומר שנאסף לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.

נהלי המשטרה יקבעו, כי הבקשה מלכתחילה תהיה ממוקדת למטרה לשמה נתבקשה. עקב המגבלות הטכניות בביצוע האזנות הסתר, מהן נובע כי מרגע חיבור ההאזנה נקלטות באופן אוטומטי כל השיחות המבוצעות מאותו קו טלפון, מוצע שהבקשה תתייחס להגבלות הנוגעות לשלב התמלול ולא לשלב ההאזנה. לפיכך בית המשפט יוכל לקבוע הגבלה התואמת את בקשת המשטרה, או להטיל מגבלה אחרת על התמלול. על המשטרה מוטלת החובה להקפיד על מגבלות אלה בבואה לבצע את ההאזנה.

אופי המגבלות מתחלק לשתי קבוצות - מגבלות פרסונאליות, המתייחסות לזהות הדוברים, ומגבלות נושאיות, המתייחסות לתוכן השיחה. ככלל, יש לציין כי המגבלות הפרסונאליות קלות יותר לביצוע מאשר המגבלות הנושאיות, שבהן יש מקרים רבים של ספק האם השיחה רלוונטית או לא. ספק זה קיים במיוחד בתחילת החקירה כאשר עדיין לא ברור לאן תתפתח ומהם הנושאים הרלוונטיים לקידומה. נוסח המגבלה אותו יש להעדיף בדרך כלל, הוא "תמלול שיחות החשוד או אודותיו". ואולם אין זה אומר שהמשטרה תתמלל בפועל את כל שיחות החשוד או השיחות אודותיו, כיוון שהנהלים קובעים שיתומללו רק השיחות הרלוונטיות לחקירה ולא שיחות חולין סתמיות. כפי שיפורט להלן, במקרה של ספק, ניתן יהיה לתמצת את השיחה באופן כללי על מנת לקבל את הנחיות היחידה המזמינה, מכל מקום תמצות זה יהיה כלול בהיתר, אם הוא יתייחס לשיחות של החשוד או אודותיו.

כמו כן, אם ההקלטה תעלה עבירות נוספות, מעורבים נוספים או חומר המפנה לכיווני חקירה נוספים שהם מחוץ למגבלה שנקבעה בהיתר, הדבר יחייב פנייה נוספת לבית המשפט לשם הרחבת ההיתר, וכל עוד לא הורחב ההיתר לא יתומלל החומר הנוסף, לרבות החומר שהווה בסיס לבקשת ההרחבה. לצורך הפנייה לבית המשפט ניתן יהיה לתמצת מתוך השיחה את המידע הרלוונטי לבקשה.

4. ביצוע ההיתר, תמלול ותמצות

משהתקבל ההיתר, על כל גורמי המשטרה ללמוד היטב את המגבלות הקבועות בו. לשם כך נדרש שיתוף פעולה מלא בין היחידה שהזמינה את האזנת הסתר לבין היחידה המבצעת (הערכה ומשקלטים). על היחידה המזמינה להבהיר ליחידה המבצעת את מסגרת החקירה ששימשה בסיס למתן היתר ההאזנה, וכן לעדכנה בהתפתחות החקירה הרלוונטיות כדי שהמשקלט יהיה מסוגל לבצע על הצד הטוב ביותר את מיון חומר ההאזנה, כך שיירשם אך ורק חומר רלוונטי בהתאם למגבלות ההיתר.

כל שיחה שהוקלטה בהאזנת סתר נכללת ברשימת שיחות מרוכזת בה מצוינים נתוני השיחה (מספרה הסידורי, יום ושעת ביצוע השיחה, מספרי הטלפון שמהם מתבצעות השיחות ונתונים נוספים נלווים לשיחה. **שיחה**, כולה או חלקה, **שלגביה הוחלט** (על-ידי המזמין או גורמי ההאזנה על-פי הנחיות המזמין) **כי היא שיחה רלוונטית בהתאם להיתר שניתן, תתומלל**. משמעות הדבר היא ששיחה הנוגעת לנושא החקירה ולפעילותו הפלילית של נשוא החקירה כפי שהוגדרה בהיתר, תועלה מילולית על הכתב. התמלול יבוצע לאחר שראש יחידת האזנת הסתר או המשקלט המפיק את השיחה בדק שתמלול השיחה תואם את תוכן ההיתר.

כמו כן, ניתנה הנחייה מפורשת להקפיד על מזעור הפגיעה בפרטיות בהחלטות לתמלל, ולא לתמלל שיחות חולין העוסקות בנושאים אישיים שאינם רלוונטיים.

ואולם קורה לעיתים כי יש קושי לקבוע אם שיחה מסוימת רלוונטית, במיוחד בשלבים הראשונים של ההאזנה, כאשר טרם הצטבר חומר המבהיר את התמונה. **כאשר המשקלט בספק אם שיחה מסוימת רלוונטית או שניתן לסווגה כשיחת חולין** סברו חברי הצוות כי **ניתן לתמצתה**, דהיינו להעביר על הכתב את הדברים החשובים שבה בניסוח כללי ולא מילולי. **מטרת התמצות כאמור היא לאפשר להביא בפני הגורם המזמין מידע על השיחה, כדי שזה יוכל לקבוע את מידת רלוונטיותה לנושא החקירה**. בכפוף לדברים אלה, יש מקום להדגיש כי **אם בית המשפט קבע מגבלה מסוימת באשר לתמלול שיחות, אותה מגבלה תחול גם על תמצות השיחה**.

תמצית שיחה, להבדיל מתמלול, תיערך גם במקרים שבהם רלוונטיות המידע שבשיחה שולית או שהשיחה חוזרת על מידע רלוונטי שכבר תומלל. מקרה נוסף שלגביו סברו חברי הצוות שיש מקום לתמצת את השיחה הוא כאשר נחשף בשיחה מידע חסורג מההיתר אך הוא חיוני לגילוי עבירת פשע או לגילוי חשוד בעבירה כאמור. במקרה זה התמצית נחוצה כדי שהיחידה המזמינה תשקול פנייה לבית המשפט לשם הרחבת ההיתר המקורי שניתן.

5. שמירת חומר ההאזנה ותיעודו

תקנה 6 לתקנות האזנת סתר, התשמ"ו-1986 קובעת לאמור:

- "רישום 6. (א) מבצע ההאזנה יחזיק במשמורתו פנקס ידני או ממוחשב שבו ירשום פרטים אלה:
בפנקס (1) מטרת האזנת הסתר, מועד ביצועה ושם האדם שהאזינו לו, או כינויו של אותו אדם;
(2) מקום או מקומות החזקתו של חומר ההקלטה לסוגיו;
(3) השמות של מי שהאזינו לשיחה או עיינו בחומר ההקלטה;
(4) כל העברה של חומר הקלטה למקום אחר, בציון המען, תאריך ההעברה, תאריך ההחזרה המשוערת ותאריך ההחזרה בפועל.
(ב) הועבר חומר הקלטה למחזיק אחר, ימסור המחזיק למבצע ההאזנה את הפרטים הדרושים לפי תקנת משנה (א), כדי לאפשר למבצע ההאזנה לרשום בפנקס."

תוכנה של תקנה זו מצא ביטוי בנוהל מפורט, ובעקבות ההערות שבסיכום היועץ המשפטי לממשלה בתיק החקירה בפרשת מזרחי הושם דגש על החובה לרכז את כל החומר הנוגע להאזנה מסוימת בתיק המוחזק ביחידת האזנת הסתר, ועל הקפדה על רישום כל תנועה של חומר מהתיק או כל עיון שנעשה בו על-ידי בעל סמכות כלשהו.

רישומים אלה נועדו לאפשר בקרה על מכלול הפעולות שנעשו בקשר להאזנת סתר מסוימת, לרבות בחינת הקפדתם של מבצעי ההאזנה על המגבלות הקבועות בהיתר. כמו כן ניתן יהיה לערוך מעקב למי ניתנה גישה לחומר ולוודא כי רק למורשים ניתנה גישה.

הנהלים קובעים בפרוטרוט מי הם בעלי הגישה לחומר לצורך מילוי תפקידם ומי מוסמך לאשר גישה כאמור, וכן מי הם האחראים לריכוז החומר בפנקס ולהחזרתו של חומר שהועבר לגורמים אחרים. כמו כן נקבעו דרכי בקרה ומעקב על ביצוע הוראות הנוהל.

6. היקפה של "הפקה מודיעינית" של חומר האזנת סתר

בדו"ח היועץ המשפטי לממשלה הקודם, מר אליקים רובינשטיין, בפרשת מזרחי, נמתחה ביקורת על כך שנעשה שימוש במידע שהופק משיחות שהרלוונטיות שלהן לחקירה הייתה מוטלת בספק. מר רובינשטיין העיר כי יש לפרש את חוק האזנת סתר באורח דווקני ולא מרחיב נוכח הפגיעה בפרטיות הכרוכה בהפעלתו, ולפיכך הוא סבר כי לא יהיה זה נכון לפרש את החוק כמתיר הפקת מודיעינית הנובעת מתמלול ותקצור של שיחות האסורות בתמלול בהתאם לצו בית המשפט (ראה פסקאות 54 ו-74 בעמ' 21 ו-34 לדו"ח בפרשת מזרחי).

היום אין התייחסות בחוק להפקת מידע מודיעיני מחומר האזנה. יחד עם זאת ניתן עקרונית לבקש היתר האזנה לפי סעיף 6 לחוק גם לצורך מניעת עבירות. נושא המודיעין מוזכר במפורש בתקנה 8 לתקנות האזנת סתר התשמ"ו-1986, וזו לשון התקנה:

"מידע מודיעיני 8. (א) המזמין, או מי שהמזמין הסמיכו לכך, רשאי להורות על הפקת מידע מודיעיני מחומר הקלטה ועל הפצתו, וכן על שמירתו גם לאחר מחיקת חומר ההקלטה, אם הדבר דרוש למטרות מודיעין לפי החוק, והוראת תקנה 5(א) תחול עליו.

(ב) (נמחקה)."

לשון התקנה אינה מציבה מגבלות ברורות להפקת מודיעינית, די בכך שהדבר דרוש למטרות מודיעין לפי החוק. אין להמעיט בחשיבותו של איסוף המידע המודיעיני, זהו ללא ספק אחד הכלים החיוניים למשטרה למילוי תפקידה בחשיפת עבירות ובמאבקה בפשיעה.

גורמי המשטרה השונים הציגו בפנינו את דרכי פעולתם והצורך במתן אפשרות לעשות שימוש בכל מידע העשוי להיות לתועלת לגבי חשיפת קשרים ופעילות פליליים של יעדי המשטרה.

סעיף 13 (ג1) לחוק האזנת סתר קובע כי דברים שנקלטו כדין בדרך האזנת סתר יהיו קבילים כראיה בהליך פלילי להוכחת כל עבירה. **הפקת מידע מודיעיני מחומר האזנה אשר נקלט כדין מתיישבת עם גישתו של סעיף 13 (ג1) האמור, ואולם סברו חברי הצוות כי נוכח פוטנציאל הפגיעה בפרטיות הטמון בהפקת מידע מודיעיני מחומר האזנת סתר, מן הראוי שהנושא יוסדר ברמה של חקיקה ראשית.** ענייננו בפגיעה בפרטיות שהיא זכות יסוד לפי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ולכן על החוק לעגן איזונים אשר יעמדו בפסקת הגבלה לפי סעיף 8 לחוק היסוד.

הצוות הקדיש מספר ישיבות לבחינת המגבלות שניתן להציע לכלול בסעיף המוצע, כך שישקף הסדר מידתי אשר ישרת את התכלית הראויה. מוצע כי הסעיף בחוק יתייחס באופן כללי לכך שניתן לעשות במידע שימוש למטרות מודיעין, כשפירוט המגבלות על הפקת המידע כאמור ייעשה בפקודות המשטרה או בהנחיותיה, כך שלא ייחשפו פרטים שגילויים עלול לסכל את תפקוד המשטרה בתחום זה.

מוסכם היה על כל חברי הצוות כי לגבי חומר שהוא רלוונטי למטרה שלשמה התבקשה ההאזנה ושניתן לתמללו, מובן שאין גם מניעה להפיק ממנו מידע מודיעיני - לפיכך הוצע לקבוע בחוק באופן ברור כי הפקת מידע מודיעיני תיעשה רק משיחה שניתן לתמלל על-פי צו בית המשפט. מגבלה זו שתיקבע בחוק נועדה לקבוע כי הפקת מודיעינית היא רק מחומר האזנה שניתן לעשות בו שימוש בהתאם למגבלות הצו שנתן בית המשפט. יחד עם זאת מוצע לאפשר חריג לכלל זה אם הדבר חיוני לשם סיכול מיידי של עבירה או לשם פעילות מבצעית מיידיית של המשטרה.

בהתאם לכך, אם בית המשפט קבע מגבלות לביצוע צו האזנת סתר והתיר לתמלל רק סוג שיחות מסוימות, ניתן יהיה להפיק מידע מודיעיני רק משיחות שמותר לתמללן על-פי הצו; ואולם, אם בחומר שנקלט ושלא ניתן לתמלל מכוח הצו, עולה מידע החושף כי עומדת להתבצע עבירה או כי יש צורך בביטול או שינוי פעילות משטרתית המתבצעת זה עתה נוכח המידע העולה מהקשבה לשיחה במסגרת ההאזנה, לא יהיה זה נכון לדרוש מהמשטרה שתתעלם מהמידע שהובא לידיעתה אגב פעולת ההאזנה, ובלבד שיש דחיפות בפעולות המשטרה עקב המידע שהתקבל.

בהתאם לכך מוצע לבטל את תקנה 8 לתקנות האזנת סתר התשמ"ו-1986 ולהוסיף בפרק ג' לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979 סעיף 7ד כלהלן:

- "הפקת מודיעינית 7ד. אין בהוראות פרק זה כדי למנוע – ושימוש נוסף
- (1) הפקה, למטרות מודיעיני, של מידע העשוי לסייע לגילוי או למניעה של פעילות פלילית, משיחה שניתן לתמלל בהתאם להיתר שניתן לפי פרק זה;
- (2) שימוש לשם גילוי עבירה או מניעתה, במידע העולה משיחה שנקלטה כדין, ואולם השימוש במידע העולה משיחה שלא ניתן לתמלל בהתאם להיתר שניתן לפי פרק זה ייעשה רק אם השימוש חיוני לשם סיכול מיידי של עבירה או לשם פעילות מבצעית מיידיית."

מוסכם על חברי הצוות כי פסקה (2) לסעיף 7ד המוצע תהיה כפופה לבקרה שתוסדר בנהלי המשטרה ואשר תדרוש שקצין משטרה מוסמך יאשר מראש את השימוש במידע כאמור, וכן שלאחר מעשה יימסר על כך דיווח לראש חטיבת המודיעין באגף לחקירות ומודיעין במשטרת ישראל.

בדרך זו סבר הצוות כי יינתן מענה הולם להערות מבקר המדינה הנוגעות להיקף המידע המודיעיני שמותר להפיק מהאזנת סתר. כך ייקבע ההסדר ברמה של חקיקה ראשית כראוי לפעולה שיש בה פגיעה בזכות יסוד, כשנלקחה בחשבון חיוניותו של הכלי למאבק בפשיעה ונקבעו מגבלות לשימוש בו נוכח אופיו. כמו כן מצא הצוות כי יש מקום לקבוע במפורש מה הם השימושים הנוספים שניתן לעשות בחומר שנקלט כדין ושכית המשפט הגביל את תמלולו. מוצע כי שימושים כאמור יהיו מוגבלים אך ורק לצרכים חיוניים ומידיים. הבקרה המוצעת לשימושים אלה היא בקביעת אישור מראש מקצין משטרה מוסמך בדרגת ניצב משנה וכן דיווח לאחר מעשה לראש חטיבת המודיעין באגף לחקירות ומודיעין במטה הארצי של המשטרה.

7. הצורך בקבלת היתר האזנת סתר לגבי שיחות טלפון הנערכות "ברשות הרבים" כהגדרתה

בחוק האזנת סתר

שאלה זו עלתה בדו"ח היועץ המשפטי לממשלה בפרשת מזרחי אגב הדיון בצווים שניתנו לשם האזנה לשיחה של שני אסירים בטלפונים ציבוריים המוצבים בבית הסוהר.

סעיף 8 לחוק האזנת סתר קובע:

"האזנות שאינן
8. האזנות סתר אלה אינן טעונות היתר לפי חוק זה:
טעונות היתר (1) האזנה לשיחה ברשות הרבים, אם נעשתה –

(א) . . .

(ב) בידי מי שהסמיכו לכך קצין משטרה מוסמך, לשם מניעת

עבירות או גילוי עבריינים;

(ג) . . .

לעניין פסקה זו, "רשות הרבים" - מקום שאדם סביר יכול היה

לצפות ששיחותיו יישמעו ללא הסכמתו, וכן מקום שבו מוחזק

אותה שעה עצור או אסיר;"

בפרשת מזרחי הועלתה הטענה כי נוכח ההגדרה של "רשות הרבים" בסעיף 8 (1) לחוק האזנת סתר, ייתכן שאין כלל צורך לפנות לבית המשפט לשם קבלת היתר להאזנה לשיחות אלה.

שאלה זו נבחנה בעבר במשרד המשפטים ובחוות דעת שכתבה הגב' גלוריה ויסמן צויין כי ברור מלשון החוק שבית סוהר מהווה מקום ציבורי לעניין אותו סעיף ושההאזנה לשיחה שהתקיימה באותו מקום אינה טעונה היתר; ואולם שיחה בטלפון ציבורי אינה שיחה המתקיימת כולה במקום ציבורי, מאחר שאחד מבעלי השיחה אינו נמצא במקום הציבורי בו מבצעים את ההאזנה, אלא הוא נמצא מעבר לקו במקום אחר. על-פי אותה חוות דעת שיחה במקום ציבורי פירושה שהמשוחחים יחד נמצאים באותו מקום ציבורי.

ככל הנראה על בסיס חוות דעת זו, שניתנה עוד בשנת 1984, נוהגת המשטרה לפנות לבית המשפט כדי לבקש היתר להאזנה לטלפון ציבורי המוצב בבית סוהר לשם האזנה לפי פרק ג' לחוק. יצויין כי אותה חוות דעת מציינת כי גורמי הביטחון המבצעים האזנות מסוג זה נוהגים על-פי כל הכללים לפי פרק ב' לחוק, דהיינו דואגים לקבל היתר בהתאם לפרק האמור, ואינם רואים בהאזנות אלה האזנות במקום ציבורי לפי סעיף 8 לחוק.

נוכח דברים אלה סברו חברי הצוות כי זו פרשנות נכונה וראויה של החוק, ואין מקום לסטות ממנה ולשנות דרכי פעולתה של המשטרה הנהוגות בעניין זה מזה שנים.

8. האזנה לשיחות של בעלי מקצוע, ששיחותיהם עשויות להיות חסויות

א. עורך דין - לקוח (האמור בפסקה זו תקף גם לגבי כלל בעלי המקצוע שעל פעילותם המקצועית חל החיסיון הקבוע בפרק ג' לפקודת הראיות)

סעיף 9 לחוק האזנת סתר קובע כי החוק אינו בא להתיר האזנת סתר לשיחה שהעדות עליה חסויה לפי סעיפים 48 עד 51 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971. על הוראה גורפת זו נמתחה ביקורת, בין היתר על-ידי כב' נשיא בית המשפט העליון, השופט לנדוי, בעה"ס 1/81, מ"י נ' פלוני (פד"י לו (1) 614), ועקב כך תוקן החוק בשנת 1995 והתווסף בו סעיף 9א אשר נועד להסדיר את ההאזנה לשיחות חסויות. נוכח רגישותה של האזנה לשיחות אלה, קבע הסעיף מגבלות נוספות על המגבלות הקבועות בסעיף 6 לחוק לשם מתן היתר האזנה לשיחות אלה. יצויין כי גם ההאזנה של רשויות ביטחון לשיחות אלה הוכפפה לביקורת שיפוטית. באשר להאזנות למניעת עבירות וגילוי עבריינים צימצם סעיף 9א **האמור את אפשרות מתן ההיתר לרשימה של עבירות חמורות** (רצח, הריגה, עבירה שיש בה סכנה לפגיעה בביטחון המדינה, עיסוק סמים או קשר לעבור אחת מעבירות אלה), התנה את הגשת בקשת ההיתר **באישור היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט המדינה וקבע מנגנון לפיו תוצרי האזנה כאמור יובאו להכרעתו של השופט לעניין השימוש שייעשה בהם.**

האזנה לשיחותיו של עורך דין עשויות לעלות בשני הקשרים עיקריים:

כשעורך הדין חשוד שהוא מעורב בעבירה, אזי הוא יעד **ההאזנה** לגביה יש צורך בפנייה לבית המשפט לשם קבלת היתר; ואולם, קיים גם מצב נוסף לפיו במהלך האזנה לאדם מסוים לגביו ניתן היתר על-ידי בית המשפט, עולה כי הוא משוחח עם עורך דין, דהיינו **האזנה לעורך דין אגב אורחא, כשהוא משוחח עם יעד ההאזנה** לגביו ניתן ההיתר. יצויין כי לא כל שיחה עם עורך דין היא שיחה חסויה, שכן על-פי סעיף 48 לפקודת הראיות רק שיחה שיש לה קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על-ידי עורך הדין ללקוח היא חסויה. במצב זה עולה הצורך לקבוע מנגנון אשר יהיה מוסמך לבחון את השיחה כדי להכריע באשר לטיבה ולקבוע מה ייעשה בהקלטה.

כשעורך הדין הוא יעד ההאזנה בשל היותו חשוד במעורבות בעבירה, לכאורה זהו מצב ברור הדורש פנייה לערכאות לשם הוצאת היתר האזנה. ואולם בעבר גם בעניין זה היתה התלבטות אם הפנייה לבית המשפט תהיה למתן היתר לפי סעיף 6 לחוק או לפי סעיף 9א שהוזכר לעיל.

עמדתה של המדינה בשאלה זו, כפי שהוצגה בבג"צ 1563/96 עו"ד כץ נ' היועמ"ש לממשלה ואח' (פד"י נה (1) 529), גרסה כי סעיפים 9 ו-9א לחוק האזנת סתר אינם קובעים איסור מוחלט על כל האזנה לטלפון של עורך דין, אלא רק לשיחות חסויות של עורך דין עם לקוח. לגבי עורך דין שהוא חשוד בעבירה, היתר להאזנה מתבקש לשיחות שאינן חסויות, שכן ביצוע עבירה אינו בגדר שירות מקצועי ללקוח הנהנה מחיסיון מכוח סעיף 48 לפקודת הראיות, ולפיכך היתר כזה ניתן לבקש לפי סעיף 6 לחוק, והוא אינו כפוף למגבלות הקבועות בסעיף 9א לחוק. אף שלא נאמרו בפסה"ד דברים חדים בעניין זה ניתן להבין כי בית המשפט מצא טעם לפגם בגישה זו.

לעומת זאת בת.פ. 40250/99 מ"י נ' מונדיר בן קאסם בדיר (פד"י מ"ח 2001 (3), 1793) שם עלתה השאלה של האזנה לעורך דין אגב האזנה ליעד שאינו עורך דין אלא העברייני החשוד, טענה המדינה כי יש לבקש היתר לפי סעיף 9א לחוק רק במצב של בקשה מראש להאזין ליעד שהוא עורך דין, ולא בבקשה בדיעבד בנוגע לשיחה עם עורך דין, שנקלטה אגב אורחא

בהאזנה ליעד העברייני. בהקשר זה העירה השופטת רוטלוי בפרשת בדיר, כי לאחר שבהאזנה לעבריינים על-פי צו עלו שיחות עם עורכי דין, צפוי קיום עתידי של שיחות נוספות בעלות אופי פלילי עם עורך דין, אזי לא די בהיתרי ההאזנה הכלליים שניתנו כלפי העבריינים החשודים כדי להכשיר את ההאזנה לשיחות לעורכי דין, ויש לפנות לבית המשפט לבקשת היתר לפי סעיף 9א לחוק. כמו כן מתחה השופטת רוטלוי ביקורת באותו פס"ד כלפי הדרג שהחליט על תמלול שיחות מסוג זה.

בעקבות פסיקות אלה כינסה פרקליטת המדינה דאז, הגב' עדנה ארבל, ישיבה עם גורמי המשטרה, הפרקליטות ומחלקת ייעוץ וחקיקה, כדי ללבן את הסוגיה ולגבש עמדה בעניין הדרך שבה ראוי לפעול כאשר מתברר בדיעבד כי במסגרת האזנת סתר שבוצעה כדיון, נקלטה שיחה של עורך דין. נבחנו מספר אפשרויות, בין היתר נבחן האם בכל מקרה צריך לפעול לפי סעיף 9א לחוק, דהיינו לדאוג בכל מקרה להכשיר מראש את ההאזנה לשיחה חסויה ע"י פנייה לביהמ"ש בתנאים המחמירים הקבועים בסעיף 9א האמור (אישור היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט המדינה רק בעבירות מסוימות והעברת חומר ההקלטה לשופט שאישר את הבקשה).

אפשרות אחרת היא לפעול ברוח האמור בסעיף 9א(ג) לחוק, כך שבדרך היקש יחול ההסדר המעוגן בו במצב של האזנת סתר בדיעבד; כלומר ברגע שאגב האזנה ליעד עולה כי המשוחח עמו הוא עורך דין (או בעל מקצוע אחר ששיחותיו עשויות להיות חסויות מכוח פקודת הראיות) תופסק ההאזנה או התמלול והחומר יועבר במעטפה סגורה לנשיא או לסגן נשיא ביהמ"ש המחוזי, אשר יבחן אם השיחות חסויות ויורה על השימוש שניתן לעשות בחומר.

אפשרות נוספת שנבחנה היא שפעולות המיון של השיחות, כדי לבחון אילו הן שיחות חסויות, ייעשו ע"י מנגנון פנימי של המשטרה ובמידת הצורך של הפרקליטות. לפי חלופה זו מהרגע שעולה כי מי שמשוחח עם יעד ההאזנה הינו בעל מקצוע ששיחותיו עשויות להיות חסויות, תופסק ההאזנה לחומר שנקלט והוא יועבר לבחינת גורם פנימי שיכריע בשאלת טיב השיחות שנקלטו.

באותו דיון סוכם לפעול לפי החלופה האחרונה, מאחר שצוין כי החלופה הראשונה אינה תואמת כלל את המצב כשמדובר בהאזנה אגב אורחא ולא בבקשת האזנה מראש, ואילו החלופה השנייה יש בה כדי להרחיב את ההגנה הניתנת לבעל מקצוע (היא מבוססת על ההנחה הגורפת כי כל שיחה של בעל מקצוע שנכלל בסעיפים 48 עד 51 לפקודת הראיות היא שיחה חסויה) ומבחינה מעשית היא קשה ליישום ותכביד מאוד על קיום חקירות יעילות נוכח הצורך לבקש מביהמ"ש לבחון את תוכן של שיחות אלה.

בבואם לבחון את ההסדר הראוי לאמץ בסוגיה זו התחשבו חברי הצוות גם בהערתו של כב' השופט א. מצא בבב"צ 10243/03 גלעד ארדן נ. היועץ המשפטי לממשלה (תק-על 2004 (4) 484), לפיה אין זה ראוי להשאיר לגורמי הביצוע את מלאכת פרשנותו של הצו להאזנת סתר אשר ניתן ע"י בית המשפט, אף שהדברים נאמרו בהקשר של אופן הטיפול בשיחות מסופקות ובהפקת מידע מודיעיני מן החומר המואזן.

השלכת דברים אלה לענייננו היא שבחינת ביצוע הצו היא מתפקידו של ביהמ"ש אשר הוא המוסמך לקבוע אם השיחה שנקלטה היא בגדר שיחה חסויה ובהתאם לכך להורות מה השימוש שניתן לעשות בה.

חברי הצוות הסכימו כי כאשר ידוע מראש שיעד ההאזנה הוא בעל מקצוע (והכוונה לבעל מקצוע העוסק במקצוע להבדיל ממי שרק נושא בתואר), ששיחותיו עשויות להיות חסויות, יש לפנות לבית המשפט לשם קבלת היתר לפי סעיף 9א לחוק. כמו כן מוצע לתקן את הרישא של סעיף 9א לחוק כדי להבהיר כי הסעיף מכוון לבעלי מקצוע ששיחותיהם

עשויות להיות חסויות. יתירה מזו, כשבמהלך האזנה ליעד שאינו בעל מקצוע כאמור, עולה כי צפוי בבירור שיתקיימו בעתיד שיחות עם בעל מקצוע ששיחותיו עשויות להיות חסויות, גם במקרה כזה יש צורך לבקש היתר נוסף על זה שהתבקש באופן מקורי וזאת בהתאם להוראות סעיף 9 לחוק.

באשר לשיחות של בעלי מקצוע כאמור אשר עלו אגב ביצוע האזנה ליעד שלגביו התבקש הצו לפי סעיף 6 לחוק, סברו חברי הצוות כי הדרך הראויה לטפל בשיחות אלה היא שברגע שמתברר כי השיחה שנקלטה היא שיחה של בעל מקצוע כאמור תופסק ההקשבה לשיחה, יוכנס חומר ההאזנה למעטפה סגורה ונוכח החומר שנאסף באותה חקירה תיעשה הערכה (מבלי להקשיב לשיחה) אם אותה שיחה עשויה לכלול חומר רלוונטי לחקירה. אם ההערכה היא שלא צפויה השיחה לכלול חומר יסומן החומר כחסוי ולא ייעשה בו שימוש כלשהו. אם ההערכה היא שיתכן שיש בשיחה חומר העשוי להיות רלוונטי לנושא החקירה, אזי יובא חומר ההאזנה לפני השופט שנתן את הצו המקורי כדי שיבחן את תוכן החומר המוקלט, יקבע אם הוא חסוי או לא, ויתן הוראות בדבר שימוש שניתן לעשות בו.

בדרך זו סברו חברי הצוות כי יש כדי לממש את האיזונים הדרושים בנושא רגיש זה. כמו כן ההסדר יגרום לכך שיעשה מאמץ כדי להביא לבחינת בית המשפט אך ורק את השיחות שיש סברה שחינוי לחשוף את תוכןן והעשויות לקדם את החקירה או לתרום לגילוי עבירות.

מוצע כי הפרוצדורה שלובנה כאן לא תישאר בגדר פרשנות של הוראות החוק הקיימות, אלא תעוגן באופן ברור בחקיקה ראשית.

לפיכך מוצע להוסיף בפרק ג' לחוק סעיף 7 כלהלן:

"שיחות חסויות 7ב. (א) נקלטה במסגרת האזנת סתר כדין לפי סעיפים 6 או 7 שיחה של בעל עם בעלי מקצוע שהעדות עליה חסויה לפי סעיפים 48 עד 51 לפקודת הראיות או שהיא עשויה להיות חסויה כאמור, תופסק מיד כל הקשבה לשיחה עם היוודע למאזין שמדובר בבעל מקצוע כאמור, בדרך אגב והיא לא תתומלל; חומר ההקלטה יועבר לעיונו של השופט שנתן את ההיתר.

(ב) השופט שנתן את ההיתר, ובהיעדרו שופט מוסמך אחר כאמור בסעיף 6(א), רשאי להתאזין להקלטה או להורות על עריכת תמליל ולעייין בו.

(ג) מצא השופט כי חומר ההקלטה אינו נכלל בגדר שיחה שהעדות עליה חסויה כאמור, יורה על העברתו של חומר זה בלבד למבקש בדרך שיקבע; מצא השופט כי חומר ההקלטה נכלל בגדר שיחה שהעדות עליה חסויה כאמור – יורה על אופן הטיפול בו."

במסגרת דיוני הצוות נבחן גם ההסדר שנקבע בסעיף 9 לחוק המאפשר לקבל היתר להאזנה לשיחות חסויות. הוער כי רשימת העבירות אשר נכללו בסעיף זה שהמעורבות בביצוען מצדיקה את הפגיעה בחיסיון של בעלי המקצוע הקובעים בסעיפים 48

עד 51 לפקודת הראיות משקפת את רשימת העבירות שנחשבו בעלות חומרה מיוחדת עת שנחקק התיקון לחוק בנושא זה בשנת 1994. העבירות שבהן מדובר הן רצח, הריגה, פגיעה בביטחון המדינה, עיסוק סמים או קשר לעבור אחת מעבירות אלה. ברם, מאז התפתחה הפשיעה לכיוונים חדשים ויש צורך להפעיל את הכלי של האזנת סתר, שהוא כלי חיוני לחשיפתה גם לגבי עבירות נוספות.

לפיכך מוצע להוסיף על רשימת העבירות שלגביהן ניתן לבקש היתר האזנה לשיחות בעלי מקצוע כאמור לעיל גם את העבירות הבאות:

- **עבירות על חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000.**
- **עבירות על חוק המאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003.**
- **עבירות של סחר בבני אדם לעיסוק בזנות לפי סעיף 203 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.**
- **עבירות שוחד לפי סעיפים 290, 291 ו-295 לחוק העונשין.**

בסיום פסקה זו נבקש להעיר כי במהלך עבודת הצוות התקבל בכנסת תיקון לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א – 1951, שראשיתו בהצעת חוק פרטית. התיקון מסדיר את האפשרות של האזנת סתר לחברי כנסת, וההסדר שנקבע לענין זה נעשה על בסיס הדגם שגיבש הצוות לענין האזנה לשיחות בעלי מקצוע העשויות להיות חסויות.

ב. שיחות אקראי בין גורם מואזן לעיתונאי

אין בחוק היום הוראה מפורשת המעניקה חיסיון לעיתונאי, ואולם נושא החיסיון של עיתונאי לענין גילוי מקורותיו עלה ונבחן ע"י כב' נשיא בית המשפט העליון דאז השופט שמגר בב"ש 298/86, 368 ציטרין ואח' נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין במחוז ת"א ואח' (פד"י מא (2) 337) (להלן – פס"ד ציטרין). לאחר בחינת הוראות פקודת הראיות וההסדרים הקיימים בסוגיה באנגליה ובארצות הברית, קבע כב' הנשיא שמגר כי יש מקום להעניק לעיתונאים חיסיון יחסי לענין גילוי מקורותיהם. בענין זה יש צורך לאזן בין שני אינטרסים: מצד אחד חופש העיתונות המגלם את חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת, מהם נובעת ההגנה על מקורות המידע הדרושה לצורך ביצוע התפקיד העיתונאי. מצד שני, כלשון הנשיא שמגר "האינטרסים האחרים אשר עם קיומם יש ליישב את האינטרס של הגנה על מקורות מידע הם עשיית משפט צדק, מניעת עבריינות, הימנעות מן הפגיעה בזולת על ידי מעשי עוולה או מעשים חמורים נגד הסדר הציבורי. גם אלו הם אינטרסים חיוניים אשר ללא שמירה נאותה עליהם אין קיום לחברה מתורבתת, השומרת על כבוד האדם ועל זכויותיו."

בפס"ד ציטרין הציב כב' הנשיא שמגר את המבחנים שיכריעו את הכף בשאלת גילוי מקורותיו של עיתונאי: גילוי כאמור **צריך להיות רלוונטי להליך, הוא צריך להיות חיוני ובעל חשיבות** לשם עשיית משפט צדק בנושא מהותי. משמעות הדבר כשמדובר בחקירת עבירות יש לשקול את **מהות העבירה וחומרתה** וכן **יש לבחון את הדרכים האלטרנטיביות להשגת הראייה או להשגת ראיות אחרות.**

יצוין כי המשטרה הציגה לפי חברי הצוות את הנחיית מחלקת חקירות ותביעות מס' 03.300.227 בדבר אישור זימון לחקירה או לעריכת חיפוש בנוגע לעיתונאי, בה ניתן ביטוי למעמדו המיוחד של עיתונאי מול הצורך בביצוע פעולות חקירה שונות כלפיו, ברוח האמור בפס"ד ציטרין. כך נוכח הפגיעה האפשרית בחיסיון העיתונאי נקבע כי רק דרג בכיר של בעלי תפקידים

במשטרה יוסמך לאשר פעולות אלה, ואף צוין הצורך בהתייעצות בגורמי הפרקליטות או היועץ המשפטי לממשלה. מקובל על חברי הצוות כי האמור בהנחיה זו תקף גם לעניין האזנת סתר לעיתונאי.

הבעיה הראשונה הניצבת בנושא האזנה לשיחותיו של עיתונאי היא **הצורך להגדיר מי הוא עיתונאי לעניין זה**. השאלה מתחדדת עוד יותר נוכח היקף סוגי המדיה הנמצאים בשימוש היום, לרבות באינטרנט. הנחיות המשטרה הקיימות מגדירות עיתונאי כבעל תעודת עיתונאי או מי שמציג את עצמו ככזה. זו הגדרה רחבה שנועדה להתגבר על הקושי הנובע מכך שלהבדיל מהמקצוע של עריכת דין, עיסוק בעיתונות אינו מותנה ברישוי. התעודות הקיימות כיום (תעודה של אגודת העיתונאים או תעודה של לשכת העיתונות הממשלתית) אינן משקפות באופן ממצה את כל מי שעוסק בעיתונות וזקוק להגנה על מקורותיו. גם תדירות העיסוק בעיתונות או היקף התפוצה של האמצעי התקשורתי אינם יכולים להיות בסיס לקביעה מי הוא עיתונאי, שכן גם עיתונאי בעיתון מקומי העושה כתבת תחקיר יחידה עשוי להזדקק להגנה על מקורותיו.

יצוין כי שאלת ההגדרה מי הוא עיתונאי עלתה כבר בעבר בדיוני הועדה לבדיקת החיסיון העיתונאי בישראל בראשותו של ד"ר אשר מעוז, ולא הוצע שם פתרון המאפשר לקדם חקיקה בנושא, לפיכך אין מנוס מלקבוע כי ההנחיות שייקבעו בסוגיה חייבות להתייחס לנושא באופן רחב, להתמקד במבחן פונקציונאלי ולהתייחס לרלוונטיות של מקורות המידע בכל מקרה ומקרה.

נוכח היעדר הוודאות באשר מי הוא עיתונאי והמעמד היחסי של חיסיון העיתונאי מוצע כי בשלב ראשון יוסדר הנושא בהנחיות המשטרה. יש לקוות כי הניסיון שיצטבר יאפשר בעתיד להציב אמות מידה יותר ברורות לשם עיגון הסדר חקיקתי. בדומה לאמור לעיל לעניין האזנה לעורכי דין, התייחס הצוות בדיוניו לשני מצבים: **האזנה לשיחה של עיתונאי כשהוא יעד ההאזנה ולשיחות אקראי של עיתונאי העולות אגב האזנת סתר ליעד האזנה אחר.**

כשעיתונאי הוא יעד ההאזנה סברו חברי הצוות כי לאור הרגישות המיוחדת הכרוכה בנושא. תהיה חובה לציין בבקשה לבית המשפט כי יעד ההאזנה הוא עיתונאי. כמו כן יהיה צורך לשקול, בכל מקרה ומקרה, בנוסף על השיקולים שנקבעו בחוק ובהנחיות המשטרה, גם את האיזון בין האינטרסים כפי שבאו לידי ביטוי בפס"ד ציטרין (כמוזכר לעיל). פרט לכך ממליץ הצוות שבקשת מתן ההיתר להאזנה לעיתונאי תאושר גם ע"י ראש האגף לחקירות ומודיעין וכן ע"י פרקליט מחוז בטרם תוגש לבית המשפט. ע"י כך תובטח בחינה קפדנית של המקרים אשר יצדיקו נסיגת החיסיון מול הצורך הציבורי של לחימה בפשיעה. בפני בית המשפט יוצגו בהרחבה השיקולים להגשת הבקשה.

פרט לכך מוצע להקים במשטרה **צוות שיורכב מבעלי תפקידים בדרג פיקודי בכיר וממשפטן, אשר אליו יופנו השיחות שנקלטו בהאזנה** כדי שיבחן את מידת הרלוונטיות של השיחות והאם מדובר בשיחות החושפות מקורות אם לאו או שיש ספק בכך.

שיחות שנמצאו רלוונטיות הכוללות חומר שהוא חסוי או ספק חסוי יועברו לבחינת בית המשפט כדי שיקבע אם ניתן לעשות שימוש בשיחות ובאיזה אופן.

בשיחות הרלוונטיות שבהן לא נמצא חומר חסוי, ייעשה שימוש בהתאם להיתר שנתן בית המשפט, ושיחות שהתברר שאינן רלוונטיות לא יתומללו כלל.

לצוות המשטרה המוזכר לעיל יובאו לבחינה הן שיחות של עיתונאי כנגדו ניתן היתר האזנה כיעד והן שיחות של עיתונאי שעלו אגב אורחא להאזנה ליעד אחר שלגביו ניתן ההיתר.

הסדרים אלה ימצאו את ביטויים בהנחיות ונהלים מפורטים של המשטרה אשר ייבחנו מחדש לאחר תקופה. הפרקטיקה שתפתח תנחה את המשטרה לגבי השינויים אשר יהיה צורך לכלול באותם הסדרים, והם יהיו בסיס לאפשרות של עיגון חקיקתי של הסדר ראוי בעתיד.

9. האזנה בצירוף תיעוד חזותי (צילום וידאו)

הובאה לבחינתם של חברי הצוות שאלת התקנתן של מצלמות וידאו בהאזנות סתר שהן האזנות נפח, דהיינו המבוצעות ע"י התקנת מיקרופון ברשותו של היחיד בהתאם להיתר שניתן ע"י בית משפט. המשטרה הציגה לפני חברי הצוות את הצורך המבצעי העולה במקרים מסוימים, לפיו נדרש ללוות את ההאזנה הקולית בתיעוד חזותי. הדבר נדרש למשל כאשר צפויה העברת חפצים, לשם זיהוי חשוד או כשיש צורך לתעד מסר המועבר בהתנהגות. כשעולה צורך מעין זה מובא העניין בפני בית המשפט במסגרת הבקשה למתן היתר האזנה, ובית המשפט מתבקש להתיר במפורש את התקנת ציוד הצילום אשר ילווה את ההאזנה הקולית. אם בית המשפט השתכנע שיש להתיר את הצילום לאחר ששקל את האיזונים המתחייבים, אזי הוא מציין במפורש בהיתר ההאזנה כי הוא מתיר התקנת ציוד צילום מכוח סעיף 10א המורה לאמור:

"סמכות	10א. מי שמוסמך להתיר האזנת סתר לפי חוק זה, רשאי להתיר גם כניסה למקום
עזר	לצורך התקנת אמצעים הנדרשים להאזנה, פירוקם או סילוקם; פרטי המקום שאליו הותרה הכניסה יפורטו בהיתר".

ואולם התברר בדיוני הצוות כי אין אחידות בגישתם של בתי המשפט בנושא.

אין ספק כי צילום ברשות היחיד יש בו פגיעה בפרטיות במידה שאינה נופלת מזו שבהאזנת סתר, ואף עולה עליה. לפיכך אף שהצילום נעשה כפעולה נלווית להאזנה שהותרה ע"י בית המשפט, אף שהתקנת הציוד לכך נקבעה במפורש בהיתר מכוח סעיף 10א לחוק ועל אף העובדה כי על פעולה זו של המשטרה חל הפטור האמור בסעיף 19 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 המאפשר פגיעה בפרטיות שנעשתה באופן סביר במסגרת תפקיד המשטרה ולשם מילוי, נראה היה לחברי הצוות כי אין להסתפק בהסדר זה ויש מקום לעגן הסדר מפורש ומידתי בחקיקה.

לפיכך סברנו כי בתחום זה המשטרה אינה צריכה לפעול מכוח הגנה שניתנה לה עפ"י דין בדיעבד, אלא מכוח סמכות ישירה שנקבעה בחוק ונתונה לבקרה שיפוטית. כמו כן נוכח הפגיעה הגלומה בצילומי של אדם ברשות היחיד, בדומה לפגיעה בסוד שיחו של אדם הטמון בהאזנה, סברנו כי השיקולים העומדים בבסיס החלטת בית המשפט להתיר האזנת סתר, צריכים להיבחן גם כשמתבקש ליווי פעולת ההאזנה ע"י אמצעים לתיעוד חזותי.

לפיכך מוצע להוסיף בפרק ד' לחוק שעניינו הוראות שונות, סעיף 10ב כלהלן:

"תיעוד חזותי ברשות היחיד	10ב. שוכנע מי שנתן היתר להאזנת סתר לפי חוק זה, כי למטרות ההאזנה נדרש, בנוסף עליה, גם תיעוד חזותי ברשות היחיד, רשאי הוא להתיר באותו צו גם התקנת הציוד הנדרש לשם כך."
--------------------------	---

בדרך זו בית המשפט הוא זה שישקול את נחיצותו של האמצעי הנוסף שנדרש על ההאזנה הקולית, והוא אף יהיה מוסמך להטיל מגבלות על מקום הצבתו, כשם שהוא קובע מגבלות בעניין ביצוע היתר ההאזנה הקולית. במקביל לתיקון החוק יחולקו נהלי הפעלה אשר יובאו לעיון הצוות ולאישורו.

10. השגת יעדן של ההאזנות

בדו"ח מבקר המדינה נבדק נושא השגת יעדן של האזנות. נערך מדגם אשר התבסס על בדיקת תיקי האזנה, ממנו עלה כי שיעור התיקים שבהם נמצא מידע רלוונטי בהאזנה היה 12.5% ביחידות המחוזיות של המשטרה ו-45.5% ביחידות הארציות. לדעת מבקר המדינה האזנות סתר שבהן לא הועלה מידע רלוונטי על האדם והעבירה שבעניינם ניתן ההיתר, או עבירות הקשורות לאותה עבירה, אין לראות בהן האזנות שהשיגו את יעדן. לפי מסקנות המבקר, על המשטרה לעמוד על מידת התועלת של כלי זה ולהפיק לקחים שיבטיחו כי ייעשה בו שימוש מושכל ומידתי.

לדעת הצוות יש להבחין בין בחינת ההצדקה של האזנת הסתר לבין בחינת היעילות (האפקטיביות) שלה. בבחינת ההצדקה נשקלת התועלת הצפויה מן ההאזנה למול היקף הפגיעה שהיא צפויה לגרום בפרטיות, כך שגם במצב של תועלת צפויה רבה, יש ובאזון הערכי בינה לבין הפרטיות תגבר ידה של האחרונה. בחינת הצדקתו של השימוש בכלי ההאזנה נעשית בעת מתן צו ההאזנה ובעת הגשת הבקשה לקבלת צו כזה, מלכתחילה ולא בדיעבד, ועל כן יש לבחון את הדברים כפי שהיו צפויים באותה עת. לעומת זאת, בחינת התועלת נעשית בדיעבד, ולמשטרה יש עניין לעשותה גם ללא קשר לשאלת ההצדקה הערכית, על מנת להבטיח שימוש מושכל במשאביה.

מדידת יעילות כשלעצמה, ובפרט בתחום כה מורכב, מחייבת ניתוח מקצועי של התוצרים האפשריים של ההאזנה, ושקלול תוצרים אלה בפרמטרים שונים (שמסגרתם תפורט להלן). בקביעת נוסחת בדיקה יש לקחת בחשבון גם מהי הדרך הנכונה לבצע את המעקב אחר מימוש התוצרים, ולקבוע את הגורמים המתאימים שיוכלו לבצע את המדידה ולנתח את הנתונים. נושא זה מצוי בתחום המומחיות של דיסציפלינה אחרת מזו שחברי הצוות עוסקים בו – חקר ביצועים - ולמשטרה יחידה שזה יעודה.

בנושא השגת יעדן של האזנות סתר עלו גישות שונות ביחס לתפיסת יעדי האזנה, ובפרט, ביחס למקומה של הפקת המידע המודיעיני כחלק ממטרות האזנה. לעניין זה אנו מפנים לפרק בדו"ח זה העוסק בהפקה המודיעינית. להבנת הצוות, אף שכל האזנה מכוונת מלכתחילה להשגת מידע הנוגע לאדם מסויים ולעבירה מסויימת, הרי שיש לקחת בחשבון שהשגת מידע מודיעיני היא חלק בלתי נפרד מפעילות המשטרה לשם סיכול, גילוי ומניעתן של עבירות. בהתאם להוראות סעיף 6 לחוק, פעילות זו עשויה כבר היום להימנות על מטרות האזנת הסתר. המלצת הצוות היא לתקן את החקיקה כדי להבהיר במפורש כי ניתן להפיק מודיעין מהאזנה גם אם התבקשה מלכתחילה למטרה אחרת.

לפיכך מוצע להוסיף בחוק סעיף 7ד, כמוזכר בסעיף ה. 6. לדו"ח, לפיו "אין בהוראות פרק זה כדי למנוע הפקה, למטרות מודיעין, של מידע העשוי לסייע לגילוי או למניעה של פעילות פלילית, משיחה שניתן לתמלל בהתאם להיתר שניתן לפי פרק זה."

במסגרת ההאזנות לצרכי חקירה נבחנה על ידי המבקר השגת יעדיה של ההאזנה להוכחת העבירה בגינה נתבקש ההיתר או עבירות קשורות. אין מחלוקת שלפי סעיף 13(ג1) לחוק, דברים שנקלטו בהאזנת סתר כדין יהיו קבילים כראיה בהליך פלילי להוכחת כל עבירה אף אם אינה פשע. אולם לדעת מבקר המדינה, יעילות ההאזנה צריכה להבחן אך ורק מול מטרותיה המקוריות – האדם והעבירה שבגינם נתבקשה. לשיטתו, האזנות אשר כל שהניבו היה מידע הנוגע לעבירות אחרות או לאדם אחר, לא מוגדרות כהאזנות שהשיגו את יעדן. המשטרה מאידך, טענה, כי יעדה של האזנת הסתר צריכה להבחן במבט רחב יותר ותוך ראייה של מכלול המידע שעולה בהאזנה ותרומתו לחקירה גם אם אינו נוגע ישירות לאדם ולעבירה שנצפו מלכתחילה.

לעניין זה נעיר כי מאחר שההאזנות נעשות על פי רוב בשלב הראשוני, הסמוי, של החקירה, לא תמיד ברורים בשלב זה גודלי העבירות הנחשדות וחלקם של שותפים שונים שנראה כי הם קשורים לביצוע עבירה.

יתר על כן, ההאזנה יכולה להיות יעילה לצרכי חקירה, גם אם לא הניבה מידע באופן ישיר. אם עלה בהאזנה מידע, אשר אפשר הפעלת אמצעי חקירה אחרים, כגון עיקוב או חיפוש, ואילו האחרונים הניבו ראיות – אין לומר שההאזנה לא הייתה יעילה. ולבסוף נעיר בהקשר זה, כי גם האזנה אשר לא הניבה ראיות, אך הזימה חשדות, עשויה בעינינו להיחשב כהאזנה יעילה.

מכל מקום הערכת יעילותה של ההאזנה צריכה להתבסס על נוסחה רחבה ומורכבת, הלוקחת בחשבון פרמטרים רבים, שמן הראוי שהיחידה המפקדת על חקר הביצועים במשטרה תשקוד על הרכבתה. הצוות מצא לנכון להעלות מספר פרמטרים שיש להביאם בחשבון לשם מדידת השגת יעדן של ההאזנות: היקף המידע שעלה בהאזנה, מידת הרלוונטיות של המידע לחשוד או לעבירה המקורית, משך ההאזנה, בחינת היעילות המשותפת של מכלול ההאזנות לאדם בפרשייה ולא לכל מתקן או קו טלפון נפרד, וכן נסיון לקבוע מדרג של יעילות ולא קביעה קטגוריות מקוטבות של "יעיל/לא יעיל".

11. דיווח ליועץ המשפטי לממשלה

במסגרת הפקת הלקחים בעקבות חקירת פרשת מזרחי ודו"ח מבקר המדינה על האזנות הסתר במשטרה, יש מקום לציין כי הורחבו הנתונים הנכללים בדיווח התקופתי שמגישה המשטרה ליועץ המשפטי לממשלה על האזנות סתר שהיא מבצעת. נתונים

אלה מתייחסים לתיאור המגבלות שקבע השופט בצו, לתקופות ההאזנה הכוללות לגבי אדם, להפרדה בין מספר ההאזנות למספר המואזנים, ולניתוח תוצאות ההאזנות לפי פרשיות. כמו כן הורחב הרכב הצוות המשתתף בשמיעת הדיווחים וצורפו אליו, בנוסף לעוזרו של היועץ המשפטי לממשלה, גם המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (עניינם מיוחדים) ומנהלת המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה.

ו. סיכום

מכלל הדיונים שערך הצוות עולה הצורך בתיקוני חקיקה, הן חקיקה ראשית והן חקיקת משנה. בדרך זו ייקבע מהו החומר שיש להביא לפני בית המשפט לשם קבלת היתר להאזנת סתר, כיצד יתנהל ויתועד הדיון בבית המשפט, ובסוף התהליך תינתן החלטה מנומקת על-ידי בית המשפט. כמו כן ישקלו הדרכים ההולמות למנוע חשיפתו של חומר שחיוני שיישאר חסוי.

מוצע כי תיקוני החקיקה יתייחסו גם להיקפה של ההפקה המודיעינית מחומרי ההאזנה, לדרך ההאזנה לשיחות של בעלי מקצוע העשויות להיות חסויות, ולאפשרות של ליווי האזנה קולית בתיעוד חזותי, לרבות הסדרת הכניסה לרשות היחיד לשם התקנת הציוד הנדרש לכך.

בכל אחד מההסדרים המוצעים ניסינו מצד אחד להעמיד לרשות המשטרה כלי יעיל ושמשי אשר ישרת אותה כראוי במאבקה בפשיעה בחשיפתה, ומצד שני עמד מול עינינו הצורך להגן על חירויות הפרט המוגנות בחוקי יסוד, דבר המחייב להציע הסדרים שאינם פוגעים בחירויות אלה במידה העולה על הנדרש, כיאה לשיטה משפטית שהערכים הדמוקרטיים הם נר לרגליה.

מלבד תיקוני החקיקה הוכנה מערכת שלמה ומעודכנת של נהלים המסדירים את מכלול ההוראות הדנות בביצוע האזנות הסתר, ברמה של ירידה לפרטי פרטים במגוון נושאים, החל מפירוט התהליך לקראת הזמנת האזנת סתר, לרבות השיקולים שיש לשקול, האיזונים ביניהם, דרך ביצוע האזנת הסתר על מגבלותיה, בין שנקבעו בהיתר ובין שהן נדרשות לשם מזעור הפגיעה בפרטיות שלא לצורך, וכלה בדרישות לרישום ומעקב קפדניים אחר חומר ההאזנה, כדי להבטיח שליטה מלאה על חומר רגיש זה. הנהלים האמורים נוגעים לנושאים כגון תהליך הזמנת האזנת סתר, ביצוע האזנת סתר והשקלוט, הפקה מודיעינית וכדומה.

פרט לכך מתייחסים הנהלים גם לנושאים שעלו בדו"חות הביקורת השונים, לרבות הנושאים הטכניים, כמו דרך רישום השיחות הנקלטות, שמירה על חומרי ההאזנה, הבדיקות המקדמיות בטרם ביצוע האזנה ועוד.

לא פחות חשוב מכל אלה הוא הצורך בפיתוח מנגנון להטמעת הנהלים, כגון מתן הדרכות תקופתיות ליחידות הנוגעות בדבר וכן בהקפדה על קיום הבקורות על ביצוע הנהלים, והכל כדי להשריש תרבות של קיום ההוראות המחייבות ושקילת האיזונים הנדרשים.

במקביל מוצע כי הנושא יכלל בתוכנית העבודה השנתית של יחידת המבקר במשרד לביטחון הפנים בשנים הבאות.

במהלך דיוני הצוות הובאו לבחינה שאלות נקודתיות שעלו עקב שינויים טכנולוגיים בנוגע להאזנה, ובמקרה הצורך אף הוחלט להמליץ על שינויי חקיקה כדי לתת ביטוי בהוראות החוק ליכולות הטכנולוגיות, כגון הפקת נתוני תקשורת אגב ההאזנה.

הצוות נדרש גם לבחינת ההצעה הפרטית של חבר כנסת אורי אריאל שהוגשה בנושא האזנת סתר לחברי כנסת, העיר את הערותיו לנוסח שהוצע, ואף אישר את הנוהל המשטרתי שנועד ליישם את הצעת החוק אשר הוצג גם לפני קצין הכנסת.

7. תמצית המלצות הצוות:

1. עיגון בנהלים מפורטים של מכלול השיקולים שיש לשקול בטרם מוגשת בקשה להתיר האזנת סתר, הליקחים בחשבון את חומרת העבירה שמבקשים לחשוף או למנוע, והסכנה הכרוכה בה לציבור, הסיכוי לאיסוף מידע באמצעות ההאזנה, עוצמת החשד והתשתית הראייתית המצדיקה את ההאזנה, מידת הקשר בין המואזן לבין העבירה, מידת הפגיעה במי שאינו חשוד ומשך ההאזנה הדרוש. את כל אלה יש לשקול במגמה למזער ככל האפשר את הפגיעה בפרטיות.
2. קביעת בקרה מיוחדת להאזנות ארוכות: כך שבקשת היתר להאזנה מעבר ל-6 חודשים תהיה טעונה אישור ראש אח"מ לאחר התייעצות עם עוזרו המשפטי ובקשת היתר להאזנה מעבר

לשנה תהיה טעונה בנוסף, גם אישור פרקליט מחוז, משנה לפרקליט המדינה או מנהל המחלקה הפלילית.

3. דרישת צירוף לבקשה המוגשת לבית המשפט של כל המידע שברשות המשטרה המבסס את הבקשה כדי שיוצג בדיון, לרבות מידע מודיעיני והערכות המשטרה לגבי הסיכויים כי ההאזנה תניב מידע חיוני וכן מידע על ההיתרים הקודמים שניתנו.

4. הקפדה על ניסוח הבקשות כדי למקד אותן בעבירות שבקשר אליהן מוגשת הבקשה ולקווי הטלפון שבשימוש החשוד, במגמה למנוע ככל האפשר פגיעה מיותרת בגורמים נוספים. פירוט בהרחבה של נימוקי הבקשה אשר יציגו בנוסף על התשתית העובדתית המבססת אותה את השיקולים המצדיקים את ההאזנה. מתן התייחסות בבקשות לקביעת מגבלות בתמלול השיחות לשם מזעור הפגיעה בפרטיות.

5. ניהול פרוטוקול ע"י בית משפט אשר יתעד את הדיון, בו יצוינו המסמכים שהוצגו לפני בית המשפט ובחינת פרוצדורה הדומה לזו הנהוגה בהליכי מעצר, בכל הנוגע לרישומי של חומר חסוי.

6. לאחר קבלת היתר לביצוע האזנת סתר, מתן דגש לכל הגורמים המעורבים בביצועה למגבלות הקבועות בהיתר. לשם כך חוברו נהלים מפורטים לשם הנחיית היחידות בכל הנוגע למיון השיחות הרלוונטיות לחקירה, דרך רישומן, תמצותן או תמלולן המלא, וכן בצורך בפנייה נוספת לבית המשפט לשם הרחבת ההיתר, במקרים שבהם מהחומר המוקלט עולה מידע על עבירות נוספות או מעורבים נוספים שלא נכללו תחילה בהיתר.

7. הקפדה על ריכוז החומר הנוגע להאזנה מסויימת בתיק המוחזק ביחידת האזנת הסתר, על רישום כל תנועה של החומר בתיק או על כל עיון שנעשה בו. קביעת מורשים לגישה לחומר וקביעת בקרה תקופתית על כל אלה; ועיגון כל אלה בנהלים מפורטים.

8. פיתוח מנגנון להטמעת הנהלים: מתן הדרכות תקופתיות ליחידות הנוגעות בדבר, הקפדה על קיום הבקורות על ביצוע הנהלים ושקילת אמצעים משמעותיים במקרה של חריגות בוטות.

9. הכללת הבקרה על האזנות הסתר בתוכנית העבודה השנתית של יחידת המבקר במשרד לביטחון הפנים.

10. עיגון מפורש בחוק של הפקת מידע מודיעיני מחומר האזנה והגבלת השימוש בשיחות שנקלטו ושלא ניתן לתמלל על פי ההיתר, לצורך סיכול מידי של עבירה או לשם פעילות מבצעית דחופה.

11. אישור הפרשנות לחוק הקובעת כי האזנה לטלפון ציבורי המוצב במתקן כליאה טעונה היתר מבית המשפט ואינה האזנה לשיחה במקום ציבורי כלשון החוק.
12. השלמת ההסדר החקיקתי הנוגע להאזנה לשיחות בעלי מקצוע ששיחותיהם חסויות, כך שלגבי בעלי מקצוע הכלולים בפקודת הראיות יובהר כי מיון השיחות שנקלטות בהאזנת הסתר לשם קביעה אם אלה שיחות חסויות ייעשה ע"י בית המשפט ותמלול השיחות ייעשה רק על פי החלטת בית המשפט. בכל הנוגע לשיחות המנוהלות עם עיתונאים יוקם פורום מקצועי בכיר ביחידות המשטרה אשר יעשה מיון ראשוני של השיחות ושיחות העלולות לחשוף מקורות מידע יועברו לבחינת בית המשפט כדי שיקבע אם ניתן לעשות בהן שימוש.
13. הוספת עבירות הנוגעות לפשיעה חמורה על אלה הקבועות היום ברשימת העבירות שלצורך חשיפתן או מניעתן ניתן להאזין לבעל מקצוע ששיחותיו חסויות.
14. הסדרת האפשרות של צירוף תיעוד חזותי להאזנה קולית על פי היתר מפורש של בית המשפט, לרבות הכניסה לרשות הפרט לשם התקנת הציוד הנדרש לכך.

נספח

תיקונים מוצעים לחוק האזנת סתר

<p>1. בסעיף 1 לחוק האזנת סתר התשל"ט-1979⁷ (להלן – החוק העיקרי), בסופו יבוא:
"נתוני תקשורת" – מידע אודות שיחה שהתבצעה באמצעות מיתקן בזק, לרבות מידע אודות מיתקן בזק או קו בזק, ולמעט תוכן השיחה.
"מיתקן בזק" – כהגדרתו בחוק התקשורת (בזק ושידורים) התשמ"ב - 1982.</p>	תיקון סעיף 1
2. בסעיף 6 לחוק העיקרי, בסעיף-קטן (ב), בסופו יבוא: "הדיון בבקשה יהיה בדלתיים סגורות";	תיקון סעיף 6
3. בסעיף 7א לחוק העיקרי, בכותרת השוליים, אחרי "שיחות חסויות" יבוא "עם חבר כנסת".	תיקון סעיף 7א
4. אחרי סעיף 7א לחוק העיקרי יבוא:	<p>הוספת סעיפים
ב-77</p>
ב.7 (א) נקלטה במסגרת האזנת סתר כדין לפי סעיפים 6 או 7 שיחה של בעל מקצוע שהעדות עליה חסויה לפי סעיפים 48 עד 51 לפקודת הראיות או שהיא עשויה להיות חסויה כאמור, תופסק מיד כל הקשבה לשיחה עם היוודע למאזין שמדובר בבעל מקצוע כאמור, והיא לא תתומלל; חומר ההקלטה יועבר לעיונו של השופט שנתן את ההיתר. (ב) השופט שנתן את ההיתר, ובהעדרו שופט מוסמך אחר כאמור בסעיף 6(א), רשאי להאזין להקלטה או להורות על עריכת תמליל ולעין בו. (ג) מצא השופט כי חומר ההקלטה אינו נכלל בגדר שיחה שהעדות עליה חסויה כאמור יורה על העברתו של חומר זה בלבד למבקש בדרך שיקבע; מצא השופט כי חומר ההקלטה נכלל בגדר שיחה שהעדות עליה חסויה כאמור - יורה על אופן הטיפול בו.	"שיחות חסויות עם בעלי מקצוע שנקלטו בדרך אגב
ג.7 נקלטה במסגרת האזנת סתר כדין לפי פרק ג' שיחה אשר לפי מיגבלות שניתנו בהיתר ההאזנה אין לתמללה או לעשות בה שימוש אחר, אך הדברים שנקלטו בה דרושים לגילוי, לחקירה או למניעה של עבירות מסוג פשע, או לגילוי או לתפיסה של עבריינים שעברו עבירות כאמור, או לחקירה לצרכי חילוט רכוש הקשור בעבירה שהיא פשע – רשאי קצין משטרה בדרגת סגן ניצב ומעלה להגיש בקשה להרחבת ההיתר, להסרת המיגבלה או צמצומה, ותחול הוראת סעיף 6(ג) בשינויים המחוייבים.	הרחבת היתר על שיחות שנקלטו

⁷ ס"ח התשל"ט, עמ' 118.

⁸ ס"ח התשמ"ב, עמ' 218.

הפקה
מודיעינית
ושימוש
נוסף

ד7. אין בהוראות פרק זה כדי למנוע –

(1) הפקה, למטרות מודיעין, של מידע העשוי לסייע לגילוי או למניעה של פעילות פלילית, משיחה שניתן לתמלל בהתאם להיתר שניתן לפי פרק זה;

(2) שימוש לשם גילוי עבירה או מניעתה, במידע העולה משיחה שנקלטה כדין, ואולם השימוש במידע העולה משיחה שלא ניתן לתמלל בהתאם להיתר שניתן לפי פרק זה ייעשה רק אם השימוש חיוני לשם סיכול מידי של עבירה או לשם פעילות מבצעית מיידית.

5. בסעיף 9א לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א) –

תיקון סעיף 9א

(1) ברישא, במקום "לשיחה שהעדות עליה חסויה" יבוא "לשיחה של בעל מקצוע, ששיחותיו עשויות להיות חסויות לפי סעיפים 48 עד 51 לפקודת הראיות [נוסח חדש] התשל"א - 1971

9";

(2) בפיסקה (2), אחרי "התשל"ג – 1973" יבוא "עבירה לפי חוק איסור הלבנת הון התש"ס-2000¹⁰, עבירה לפי חוק מאבק בארגוני פשיעה התשס"ג-2003¹¹ עבירה של סחר בבני אדם לעיסוק בזנות לפי סעיף 203א לחוק העונשין התשל"ז-1977¹² (להלן – חוק העונשין), ועבירת שוחד לפי סעיפים 290, 291 ו-295 לחוק העונשין".

6. בסעיף 9ב לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ו), במקום "תמליל ותעתיק ממנו, כולם או חלקם" יבוא "לרבות אמצעי אופטי או אלקטרוני, תמליל או תעתיק מהם, כולם או חלקם, למעט כתבה שהופקה לצורכי מודיעין".

תיקון סעיף 9ב

7. אחרי סעיף 10א לחוק העיקרי יבוא:

הוספת סעיפים
10ב ו-10ג

10ב. שוכנע מי שנתן היתר להאזנת סתר לפי חוק זה, כי למטרות ההאזנה נדרש, בנוסף עליה, גם תיעוד חזותי ברשות היחיד, רשאי הוא להתיר באותו צו גם התקנת הצידוד הנדרש לשם כך.

"תיעוד
חזותי
ברשות
היחיד

10ג. ניתן היתר להאזנת סתר לפי חוק זה, ניתן יהיה להפיק גם נתוני תקשורת על האדם, הקו או המיתקן שההאזנה לגביהם הותרה.

נתוני
תקשורת

⁹ דמ"י [נוסח חדש] התשל"א, עמ' 421..

¹⁰ ס"ח התש"ס, עמ' 293.

¹¹ ס"ח התשס"ג, עמ' 502.

¹² ס"ח התשי"א, עמ' 228.

תיקון
חסינות
הכנסת
חוק
חברי

8. בחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א – 1951, 6 בסעיף 2א, אחרי "התשל"ג – 1973" יבוא: "עבירה לפי חוק איסור הלבנת הון התש"ס-2000, עבירה לפי חוק מאבק בארגוני פשיעה התשס"ג-2003¹³, עבירה של סחר בבני אדם לעיסוק בזנות לפי סעיף 203א לחוק העונשין התשל"ז-1977¹⁴, (להלן – חוק העונשין), ועבירת שוחד לפי סעיפים 290, 291 ו-295 לחוק העונשין".

¹³ ס"ח התשס"ג, עמ' 502.
¹⁴ התשל"ז, עמ' 226.